

Pravni okvir informacionog društva Bosne i Hercegovine - ePravda i ePravosuđe kao paradigme novog uređenja

Analiza postojećeg stanja u oblasti transformacije sudstva, tužilaštva i advokature i smjernice za prevazilaženje digitalnog raskoraka sa pregledom rješenja u Evropskoj uniji i svijetu

Ubrzani napredak u informaciono-komunikacionim tehnologijama transformira ekonomski i društveni okoliš nudeći širok spektar šansi, dok u isto vrijeme rastu potencijalni rizici. Digitalna transformacija radne snage u novu radnu snagu podržava potencijalni razvoj pa i smanjenje stepena siromaštva kroz povećanje znanja, procesa učenja i obuke, stepena inkluzije i efikasnosti. Sa druge strane, ovaj proces može predstavljati i rizik korisnicima i investitorima, jer i jedni i drugi moraju podići svoje znanje i vještine za tako koncipiranu novu privredu. Međutim, opća dobrobit je velika i nakon prvobitnih investicija margina profita jedino raste za sve aktere u ovom procesu.

Ovo pretpostavlja čitav niz pravnih i regulatornih pitanja za one koji donose odluke, od validnosti elektronskih metoda ugovaranja i sigurnosnih rizika koji se povezuju sa njima, do brige o sajber kriminalu i mogućnostima online zaštite prava intelektualnog vlasništva. Jednako tako, kroz ostala poboljšanja ekonomije i ukupne efikasnosti korištenjem IKT-a jača i povjerenje u pravni i zakonodavni sistem. Donositelji odluka se konstantno susreću sa izazovima kada je u pitanju implementacija IKT rješenja u okvirima ovog sektora. Način na koji oni mogu uspješno da odgovore na ove izazove je stalna promocija harmonizirane reforme pravnog i zakonodavnog sistema i aktivnosti koje su povezane sa njom, dok u isto vrijeme garantiraju građanima adekvatnu zaštitu.

Koncepti kao eGlasanje, eDemokratija, eUčešće, online kampanje i eParlament su najznačajniji dokaz korištenja IKT-a u političkim aktivnostima, procesima i institucijama. eParlament i IKT bazirana legislativna prezentiraju konceptualni okvir unutar kojeg se procjenjuju uticaji IKT-a na samu strukturu parlamenta i proces donošenja odluka u njemu. Kao rezultat nastaju sredstva i prilike koje građanima omogućavaju učešće u kreiranju politika, dok se u isto vrijeme pojednostavljaju administrativni procesi.

Korištenje IKT-a u pravosudnom sistemu se smatra jednim od ključnih elemenata koji mogu da poboljšaju administrativne procese. Razvoj IKT-a stvara nove mogućnosti koje su do sada bile nezamislive. Kroz implementaciju ovih tehnologija omogućeni su efikasno praćenje i rješavanje predmeta, razmjena informacija, podataka i dokumenata unutar državnog pravosudnog sistema između sudova, sa jedne, i između zainteresiranih strana u postupku, sa druge strane. IKT, dakle, pored povećanja efikasnosti, omogućava i povećanje dostupnosti sudova, skraćivanje rokova, povećanje transparentnosti i pružanje adekvatnih usluga sa strane pravosudnog sistema.

Pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini se, uslijed kompleksnosti organizacije državne uprave sastoji od:

- na nivou BiH: tri suda - Ustavni i Vrhovni sud BiH te Osnovni sud Brčko distrikta
- na nivou entiteta: dva ustavna i dva vr-

hovna suda entiteta

- na ostalim nivoima: 10 kantonalnih i 27 općinskih sudova u entitetu Federacija BiH i pet okružnih i 19 osnovnih sudova u entitetu Republika Srpska

Zakonodavni sistem u Bosni i Hercegovini, također uslijed kompleksnosti organizacije državne uprave, sastoji se od parlamentarne skupštine na nivou BiH, dva entitetska parlamenta i 10 kantonalnih parlamenata.

Zbog ovakvog sistema organizacije državne administracije bitno je otežana implementacija IKT rješenja unutar pravosudnog i zakonodavnog sistema Bosne i Hercegovine. Različiti propisi koji se primjenjuju unutar oblasti, kao i različit stepen implementacije standarda čine dodatnu otežavajuću okolnost kada je primjena IKT rješenja u pitanju. U okvirima pravosudnog sistema postoji razvijen i u pojedinim segmentima implementiran sistem upravljanja predmetima kroz posebno razvijene aplikacije koje su na raspolaganju zainteresiranim stranama u postupcima, dok u okvirima zakonodavnog sistema ne postoji implementiran niti jedan segment IKT rješenja koji bi zainteresiranim stranama omogućio lakše učešće u procesima donošenja odluka. Zato se u okvirima ove studije daju jasne smjernice kako i kojim putem treba ići da bi se i u ovom segmentu bh. društva što prije prevazišao jaz koji BiH ima u odnosu na zemlje regiona i Evrope.